

Haanja Kool
9. klass

Katre Toots

MONODRAAMA „JOHANN-KRISTJAN ANNAB ARU“

Loovtöö

Juhendaja: Kersti Leit

Haanja 2015

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Lühiantervjuu Johann-Kristjaniga	4
2. Fotod Kristjani esinemistest	5
3. Johann-Kristjan annab aru.....	7
Kokkuvõte.....	10
Kasutatud materjalid	11
Lisad.....	12

Sissejuhatus

Mina valisin oma loovtöö teemaks näidendi kirjutamise ja lavastamise õpetaja soovitusel. Olen ka varem näidendeid kirjutanud. Üks minu näidend, mille kirjutasin võrukeelsete näidendite konkursi „Mino Võromaa“ jaoks, sai 2012.aastal kolmanda koha ning on avaldatud kogumikus „Ladvalatsõ“ („Mino Võromaa“ 25).

Alguses oli mõtte kirjutada mitme tegelasega näidend koolielust üldse, kuid hiljem tuli idee kirjutada monodraama. Monodraama on ühe tegelasega näidend (Neithal,1999, lk 97). Minu vend Johann-Kristjan tunneb huvi näitlemise vastu, ta on esinenud paljudes näidendites ja luulekonkurssidel ning saavutanud häid tulemusi. Kirjutasingi siis mononäidendi, mille peaosas esineb Johann-Kristjan. Teema valikul pidasin nõu vennaga ning valisin välja mõned sündmused, mida ta oma kooliaastatest mäletas. Tegin Johann-Kristjaniga ka intervjuu, kus küsisin temalt, kuidas ta näitlemiseni jõudis.

Näidendi lavastamine toimus koostöös Johann-Kristjani ja õpetajaga. Kuna selline töö oli meile kõigile esmakordne, tekkis pidevalt uusi mõtteid, kuidas midagi teha. Muusikalise kujundamise osas otsustasime valida laulu „Tea, ei tea“ ansambli Rock Hotel esituses, Benny Hilli filmimuusika ning laulu „Tule metsa“ Ruja esituses.

Mononäidendi esietendus toimus 3. juunil 2015. aastal Haanja kooli kevadpeol. Johann-Kristjan esitas selle näidendi ka õpetajate, lastevanemate ja üheksanda klassi lõpetajate ühisel koosviibimisel 11. juunil 2015. aastal Haanja rahvamajas.

Täna mulle osutatud abi eest oma juhendajat Kersti Leiti, arvutiõpetajat Triinu Grossmanni ja oma venda Johann-Kristjanit, kes minu töö publikule ette kandis. Täna ka õpetaja Kadri Partsi, kes Johann-Kristjani esinemise videos jäädvustas.

Video monodraama esitamisest on tööle lisatud (vt Lisa 1).

1. Lühiintervjuu Johann-Kristjaniga

1. Miks ja millal hakkasid näitlemisega tegelema?

Hakkasin näitlemisega tegelema lasteaias. Olin umbes 5-6-aastane. Kasvataja käskis näidendis mängida ja ma ei julgenud vastu vaielda.

2. Mis oli sinu esimene roll?

Mängisin lasteaias või oli see esimeses klassis, täpselt ei mäletagi, karu.

3. Milline on olnud Sinu lemmikroll?

Mängisin näidendis „Kui õigust kõnõlda“ Matsi. Juhendajaks oli Sirje Pärnapuu.

4. Milline on olnud Sinu kõige piinlikum moment esinemistel?

Piinlikke momente otseselt pole, kuna olen kõikidest viperustest edukalt välja tulnud.

5. Nimeta mõni meelde jäänud esinemine.

Neid on olnud üsna palju, näiteks monodraama „Johann-Kristjan annab aru“, juba mainitud võrukeelne näidend „Kui õigust kõnõlda“, Anu Tauli muusikavideo „Tuulekellä“ ja osalemine filmis „Vaba Maa“.

6. Nimeta tuntud inimesi, kellega oled koostööd teinud.

Ka neid on palju: Anu Taul, Tarmo Tagamets, kes oli Anu Tauli muusikavideo režissöör, Tarmo Noormaa, Rita Raave ja Raivo Trass.

7. Millised on sinu unistused seoses näitlemisega?

Tahaksin minna lavakasse näitlemist õppima. Ametlikult on see Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia (EMTA) lavakunstkool.

Täna vastamast!

2. Fotod Kristjani esinemistest



Joonis 1. Johann-Kristjan Toots ja Ilmar Vodi A. Adsonile
pühendatud murdeluule lugemise võistlusel Sännas (2011)

Allikas: K. Leidi erakogu



Joonis 2. Johann-Kristjan Toots ja Ilmar Vodi A. Adsonile
pühendatud murdeluule lugemise võistlusel Sännas (2014)

Allikas: K. Leidi erakogu



Joonis 3. Johann-Kristjan Toots võru keeles ettelugemise võistluse

„Kullõ, ma loe sullõ!“ žüriis (2012)

Allikas: K. Leidi erakogu



Joonis 4. Mirjam Vodi, Katre Toots, Johann-Kristjan Toots

ja Jõrgen Joonas Simson võru keeles ettelugemise võistlusel

„Kullõ, ma loe sullõ!“ (2012)

Allikas: K. Leidi erakogu

3. Johann-Kristjan annab aru

OSATÄITJA: Johann-Kristjan Toots

(Laval on laud ja tool, samuti tumbadest tehtud ahi)

Kristjan: (Tuleb lavale. Paneb koolikoti tooli peale. Kõnnib edasi-tagasi, mõtleb. Seisatab publiku ees, naeratab). Tere! Minu nimi on Kristjan või õigemini Johann-Kristjan, aga seda viimast varianti kasutab minu ema ainult siis, kui ma mingi tõsise jama olen kokku keeranud. Ja neid jamasid mul ikka juhtub.

Nüüd, kus Haanja kooli lõpetamine käsil, olen tihti mõelnud möödunud aastatele ja meelde on tulnud nii mõndagi.

(Võtab koolikoti, istub toolile ja otsib midagi. Taustaks laul „Tean, ei tea“ ansambli Rock Hotel esituses. Võtab geograafiaõpiku või atlase, astub ettepoole).

No nagu näiteks see lugu. Meil oli geo tund. Lessu (st õpetaja Lestberg) jahus juba jupimat aega midagi mäestikest ja andis töövihikust ülesande. Mul oli töövihik, nagu ikka, kodus, sest ma ei saa ju lõpuklassis oma imagot muuta. Sellest kuuldes muutus õpetaja Evi näost laiguliseks nagu tavaliselt. Ma juba teadsin, mis tuleb. Eks te enamuses teate (õpetaja Evi matkides): Kristjan, kuidas ma pean sinuga käituma...See selleks. Siis vudis õpetaja Evi töölehte paljundama, et ma ikka saaks ülesande tehtud. Ja mul tuli mõte...(mõtleb).

Ma pole elus ühtegi mäestikku ega mäge näinud, kui just Munamäge ja Vällamäge mitte mägedeks lugeda. Alpinismiga pole ma ka kunagi tegelenud, aga ikkagi tahaks teada, mis tunne on kõrgelt mäe otsast alla vaadata, kui majad paistavad nagu tikutopsid ja inimesed kui kirbukaka...

Kuna ühtegi mäge mul käepärast võtta ei olnud ja geo klassi kõige kõrgem objekt on nurgas seisev ahi, siis sinna otsa ma ronisingi (püüab ronida tumbade otsa. Saateks Benny Hilli filmimuusika. Lõpuks istub ühele tumbale ja jätkab). Tipu vallutamine läks libedalt, aklimatiseerumisega mul probleeme ei tekkinud. Vähemalt esialgu.

Õpetaja Evi jõudis ka klassi tagasi. Nähes, et mind ei ole, arvas ta, et ma olen tunnist jalga lasknud. Ma ei tea, miks õpetajad alati kõige halvemat arvavad. Ma polnud ju kuhugi kadunud, ma aklimatiseerusin ahju otsas. Ja kui õpetaja Evi mind märkas – oi, seda pilku! Ma oleks nagu

välguga pihta saanud, isegi põlved läksid kuidagi pehmeks. Ma panin silmad kinni ja püüdsin keskenduda, aga õpetaja Evi tänitamine segas väga. Ta käskis mul kohe alla kebida, aga ma ei saanud ju (väljendab hirmu). Mul oli kõhus kuidagi õõnsaks tõmbunud, käed värisesid ja otsaesine oli millegi pärast niiskeks läinud. Ma poleks elu sees ette kujutanud ,et juba selliste väikeste kõrguste vahe juures õhu hapnikusisaldus nii suurt rolli mängib. Õpetaja Evi aga, mõeldes alati kõige halvemat, võttis minu tegevusetust kui käsust keeldumist. Mul oli juba tõsine hirm, et hapnikupuuduse tõttu ma sinna ahju otsa jäängi. Ja ega see teiste hirnumine ka abiks ei olnud. Õpetajagi muigas juba. Ja kujutage ette: ta tahtis minust selles olekus mälestuseks pilti teha. Kui ma poleks õhupuudusest pilditu olnud, oleks ma teinud ettepaneku koos selfi teha, kebigu ta ainult ahju otsa. Õnneks helises kell vahetundi (kellahelin. Kristjan tõuseb, tuleb ettepoole).

Ma pean vist sellele vennale, kes koolikella ja vahetunni leiutas, välja tegema. See pinin on mind üheksa või õigemini kümne aasta jooksul (panin teadmiste kinnistumise mõttes ühe aasta topelt) ikka paljudest jamadest välja aidanud. Niisiis, see lugu lõppes õnnelikult.

(Mõtleb). Aga järgmine kord nii hästi enam ei läinud. Sain, õigemini saime, sest minuga koos oli ka teisi, oma valusa õppetunni kätte.

Ühel päeval, kui võõrkeeletund oli viimane, mõtlesime klassikaaslastega, st poistega, et laseme selle tunni üle (selgituseks neile, kes aru ei saanud, mida mõtlesin : laseme tunnist jalga, teeme poppi või kõige selgemini väljendudes – läheme lihtsalt tunnist ära). Mõeldud-tehtud. Kuna pikk koolipäev oli seljataga, otsustasime, et hakkame jalgsi kodu s.o Ruusmäe poole astuma. Kui eelmine tund lõppes, jooksime kiiresti koolimajast välja ja varjusime metsa. Seal puhkasime ja pidasime aru, kust kaudu meil õigem oleks minna. Me ei saanud ju koolimaja akende alt läbi Haanja marssima hakata. Mina tegin ettepaneku üle mäe (asub koolimaja juurest üle sõidutee) ronida ja koolimajast kaugemal sõidutee peale tulla. Kõva Kristjan arvas, et õigem on läbi metsa tee peale minna. Kuna teised olid temaga nõus, tuli minulgi oma plaanist loobuda. Asusime läbi metsa teele. (Kõnnib laval. Taustaks laul „Tule metsa“).

Kui olime umbes tunni seignud, imestasime, miks me sõidutee peale ei jõua. Kristjan ütles, et kohe, kohe...Aga jõudsime hoopis heinamaale. Läksime edasi. Kristjan ütles jälle, et kohe, kohe üle mäe tuleb tee, aga ei tulnud. Oli hoopis kellegi maja. Mõtlesime, et kui on maja, siis peab olema ka tee. Oligi. Kui me esimest teeviita nägime, saime teada, et oleme peaaegu Rõuges, tagasi Haanjasse oli 6 kilomeetrit. Mis siis ikka, hakkasime astuma. Kui kohale jõudsime, olime surmväsinud, jalad lõid lausa tuld. (Istub, masseerib jalgu).

Selle sündmusega seoses meenub eesti vanasõna „Omad vitsad peksavad“. Nii oli meiegagi. Tahtsime varem koju saada, aga tegelikult... Nojah.

(Tuleb publiku ette).

Rääkisin teile ainult mõnest koolimälestusest. Tegelikult on neid väga palju ja egas kõik sellised tembud ole. Mäletan ka kordaminekuid: esinemisi konkurssidel, võistlustel ja kooliüritustel. Kokkuvõtteks võin öelda, et kooliaastad Haanjas olid toredad. Kui edaspidi kohtume, ehk räägin teile veel midagi. Täna on aga kõik, vaja hakata järgmisteks eksamiteks valmistuma. Soovin kõigile ilusat suve! (Lahkub lavalt).

Kokkuvõte

Minu loovtöök oli monodraama „Johann-Kristjan annab aru“ kirjutamine ja lavastamine. Võin öelda, et töö osutus raskemaks, kui olin arvanud. Raske oli nii teksti kirjutamine kui ka lavastamine, kuid sain hakkama ning olen oma töö tulemusega rahul.

Õppisin töö käigus näidendi lavastamist, muusikalist kujundamist ja koostööd näitlejaga. Sain teada, et näidendi ettevalmistamine laval esitamiseks nõuab palju tööd.

Minu töö meeldis mulle. Sellest oli palju kasu, sest omandasin uusi oskusi ja teadmisi.

Lõpetuseks lisan mõned mõtted mulle antud tagasisidest näidendi kohta.

Õpetaja Evi Lestberg:

Ma olin väga üllatunud, kui õpetaja Kersti tuli ühel päeval minu juurde ja rääkis, et üks õpilane kavatseb kirjutada oma venna juhtumitest Haanja Koolis ja sealhulgas ka minu tunnis. Esialgu oli see isegi veidi ehmatav. Sain lugeda käsikirja, siis asendus ehmatatus uudishimuga, et kui õpilane oli osanud edasi anda nii ilmekalt tunnis juhtunu, kas ta suudab selle ka laval humoorikalt välja mängida. Kui monoetendus lõpuks lavale jõudis, ei suutnud ma vaimustusest pisaraid tagasi hoida. Need on mälestused, mille eest olen ikka ja jälle tänulik oma õpilastele ja need ei unune.

6. klassi õpilane Johanna Sarik:

Mulle meeldis Johann-Kristjani esinemine väga. Näidend oli huvitav ja naljakas, mulle meeldis ka näidendi tekst.

Lapsevanem Airi Toots:

Mina, kes ma olen lähedalt seotud nii lavastuse autori kui ka esitajaga, ootasin seda etendust väga. Kahjuks õnnestus mul näha esinemist esietendusest pisut hiljem. Selleks ajaks oli esmane tagasiside minuni juba jõudnud ja see tagasiside oli üdini positiivne. Mina nägin etendust teistkordsel ettekandmisel. Peaosalise hinnangul polevat see olnud nii hea kui esietendus, aga mulle meeldis väga.

Kasutatud materjalid

Benny Hill Theme. - <https://www.youtube.com/watch?v=MK6TXMsvgQg> (15.10.2015)

Neithal, R. (1999) Mis on mis kirjanduses. Tallinn: Koolibri.

Rock Hotel. Tean,ei tea. - <https://www.youtube.com/watch?v=ysFrdH401k4> (15.10.2015)

Ruja. Tule metsa. - <https://www.youtube.com/watch?v=jzTH013S7kQ> (15.10.2015)

Lisad

Lisa 1. Video monodraama esitusest